

Sygn. akt II CSK 393/20

POSTANOWIENIE

Dnia 27 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa W. K.
przeciwko Spółdzielni S. w P.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 kwietnia 2021 r.
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 lutego 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3) oddala wniosek pełnomocnika powoda o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) po rozpoznaniu apelacji Powoda od wyroku Sądu Okręgowego w P. z 13 lutego 2019 r. w sprawie o zapłatę 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci godności, z powództwa W. K. przeciwko Spółdzielni [...] S. w P., oddalającego żądanie - oddalił apelację i przyznał pełnomocnikowi Powoda wynagrodzenie za udzielenie z urzędu pomocy prawnej.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł Powód, zaskarżając go w całości. Wniósł o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej wskazując, że zachodzi nieważność postępowania, a w przypadku stwierdzenia, iż nie zachodzi nieważność postępowania z ostrożności procesowej wskazał, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności rozstrzygnięcia, czy stanowi naruszenie przepisów prawa procesowego, w szczególności art. 321 § 1 k.p.c. w związku z art. 378 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. wydanie rozstrzygnięcia oddalającego powództwo wyłącznie w oparciu o materialnoprawną podstawę powództwa wskazaną (dobrowolnie) przez Powoda, w przypadku, gdy subsumpcja stanu faktycznego sprawy pod inny przepis prawa materialnego pozwala na uwzględnienie powództwa oraz podnosząc, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Pozwana Spółdzielnia [...] „S.” wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku jej przyjęcia o oddalenie skargi kasacyjnej w całości. Ponadto wniosła o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest w polskim systemie prawnym ukształtowana jako nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być w każdym wypadku uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy na tym etapie postępowania kasacyjnego, tj. w ramach tzw. przedsądu, bada wyłącznie wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty przez powołanie i uzasadnienie przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą

mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtowane zostały istotne wymagania, którym powinno sprostać uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., tj. istnienie istotnego zagadnienia prawnego, nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., sygn. akt II CZ 35/01, OSNC 2002, z. 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., sygn. akt III CKN 570/01, OSNC 2002, z. 12, poz. 151). Zagadnienie prawne nie powinno być wskazane w sposób kazuistyczny, ale także - jak w niniejszej sprawie - ogólny i z lakonicznym wręcz uzasadnieniem. Jednoczesne wskazanie oczywistej zasadności skargi w niniejszej sprawie nie zostało także odrębnie umotywowane.

Sąd Najwyższy nie stwierdził też nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika procesowego z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, gdyż wniosek ten podlega uwzględnieniu, jeżeli w ocenie sądu udział profesjonalnego pełnomocnika jest potrzebny - art. 117 § 5 k.p.c. (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z: 2 marca 2005 r., III CK 533/04, LEX nr 197647; 12 września 2007 r., I CSK 199/07, LEX nr 461625; 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07, LEX nr 424339; 18 kwietnia 2008 r., II CSK 636/07, LEX nr 646332 oraz postanowienia z: 15 maja 2007 r., V CSK 37/07, LEX nr 442585; 29 kwietnia 2009 r., II CSK 643/08, LEX nr 610216). Tylko w wyjątkowych sytuacjach nieprzyznanie fachowego pełnomocnika z urzędu może być kwalifikowane jako powodujące nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw. Dotyczy to przypadków, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje

nieznajomość reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia (wyroki Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2009 r., I UK 195/09, OSNP 2011, z. 13-14, poz. 190 oraz z 12 maja 2010 r., I UK 19/10, LEX nr 603408). W niniejszej sprawie zarzut odnoszący się do postępowania przed Sądem I instancji został w tym zakresie rozpoznany przez Sąd *ad quem* oraz uznany za pozbawiony podstaw, zaś w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym Powód był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ *in princ.* k.p.c. oraz art. 391 § 1 k.p.c., z uwagi na sytuację Skarżącego.

Wniosek pełnomocnika o zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu kasacyjnym podlegał oddaleniu, bowiem czynności profesjonalnego pełnomocnika ustanowionego z urzędu, które są sprzeczne z zasadami profesjonalizmu, nie uzasadniają przyznania mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (zob. zamiast wielu np. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999, nr 6, poz. 123).